

مبانی نظری اقتصاد اسلامی

در کتاب «الحیة»

پیام صدریه

الحياة

انتشارات علمی-فرهنگی

مبانی نظری اقتصاد اسلامی
در کتاب «الحیة»

نوبت چاپ: اول (۱۳۹۳)

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۷-۱۶۹-۹

ISBN: 978-600-917-169-9

نشانی: تهران، شعیران، منوچهری، شهرک شهید محلاتی، میدان امام علی (ع)، مجتمع تجاری
لاله ها، شماره ۷۵، تلفن: ۲۲۴۶۲۲۵۲ - ۰۹۱۳۲۲۸۳۹۰۴۳ - ۰۹۱۳۲۱۵۵۱۶

www.alhayat.ir

سرشناسه: صدریه، پیام، ۱۳۵۰ -

عنوان قرارداد: الحیة، فارسی، برگزیده، شرح

عنوان و نام پدیدآور: مبانی نظری اقتصاد اسلامی در کتاب «الحیة»/ پیام صدریه؛
مقدمه محمدرضا حکیمی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات علمی-فرهنگی الحیة، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۲۶۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۷-۱۶۹-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتاب حاضر برگرفته از جلدهای ۲ و ۶ کتاب «الحیة» تألیف محمدرضا حکیمی، علی
حکیمی و محمّد حکیمی است.

موضوع: حکیمی، محمدرضا، ۱۳۱۴ - الحیة - نقد و تفسیر

موضوع: حکیمی، محمد، ۱۳۱۸ - الحیة - نقد و تفسیر

موضوع: حکیمی، علی، ۱۳۱۸ - الحیة - نقد و تفسیر

موضوع: اسلام و اقتصاد

موضوع: اسلام و اقتصاد - احادیث

موضوع: اسلام و اقتصاد - جنبه‌های قرآنی

شناسه افزوده: حکیمی، محمدرضا، ۱۳۱۴ - مقدمه نویسی

شناسه افزوده: حکیمی، محمدرضا، ۱۳۱۴ - الحیة، برگزیده

شناسه افزوده: حکیمی، محمد، ۱۳۱۸ - الحیة، برگزیده

شناسه افزوده: حکیمی، علی، ۱۳۱۸ - الحیة، برگزیده

رده بندی کنگره: ۲۹۷/۴۸۳۳ م ۲ ۱۳۹۳ ص/ ۲۲۰/۲ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۶۵۱۷۹

مراکز پخش:

۱- تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، پلاک ۳۲، فروشگاه دلیل ما، تلفن: ۶۶۴۴۴۱۴۱

۲- قم، انتهای خ صفائیه، بعد از کوچه ۳۹، پ ۷۵۹، طبقه ۲، فروشگاه دلیل ما، تلفن: ۷۷۳۷۰۰۱

۳- مشهد، چهارراه شهداء، ضلع شمالی باغ نادری، طبقه اول، فروشگاه دلیل ما، تلفن: ۲۳۳۷۱۱۳-۵

فهرست

۱۷	بیش سخن
۲۵	مقدمه استاد محقق رضا حکیمی
۳۷	فصل اول - طرح مسئله
۳۹	اقتصاد اصالتی اسلامی
۴۱	پیوند اخلاق با اقتصاد
۴۲	انفاق و تأکیدهای ویژه بر آن
۴۵	اقتصاد معیشتی
۴۷	فصل دوم- مال و حدود آن در اسلام
۵۰	۱- تعریف اسلامی اموال
۵۵	۲- نقطه‌های عزیمت در اقتصاد اسلامی
۵۸	۳- ایستار کلی و عدول از آن
۶۰	۴- زیرساخت‌های اقتصاد اسلامی
۶۲	۵- مال از آن خدا است
۶۴	۶- مال امانت الهی نزد مردمان
۶۶	۷- اموال پشتوانه زندگی
۶۷	محدودیت تصرف در اموال
۶۸	۱- محوریت و مرکزیت انسان
۷۰	۲- زمینه‌ها و انگیزه‌های محدودیت

۷۰ -۳- حقوق اجتماعی در مالکیت‌های شخصی

۷۱ -۴- محدودیت تکوینی انسان و ارتباط آن با مصرف

۷۲ -۵- تأکید بر موضع قوامی مال

۷۲ نقش اموال در بقا و زوال جامعه

۷۲ -۱- برپایی اجتماع به وسیلهٔ اموال

۷۷ -۲- اموال و نابودی جامعه؛

۷۸ -۳- تباهی اجتماع به دست انحصارطلبان

۷۹ -۴- تباهی اجتماع به دست شادخواران

۸۰ الف- فراوانی امکانات مادی

۸۱ ب- لذت‌پرستی و کامرانی

۸۱ ج- رواج افت اخلاقی

۸۱ د- زندگی انگلی و اوازیم تحمیلی آن بر جامعه

۸۲ هـ- تسلط‌یابی تکاثری بر توده‌ها

۸۲ و- خوردن اموال به باطل

۸۵ -۵- اصل لاضرر و لا ضرار

۸۷ حرمت مال

۸۷ -۱- حرمت مال و تأکید بر امنیت اقتصادی

۸۹ -۲- مظاهر منفی اموال

۹۲ الف- کمیت مالکیت

۹۳ ب- کیفیت مالکیت

۹۳ ج- کمیت مصرف

۹۳ د- کیفیت مصرف

۹۴ -۳- تأکیدی قاطع بر حفظ اموال عمومی و بیت‌المال

۹۵	۴- میانه روی در طلب مال
۹۷	۵- از راه حلال، مال فراوان به دست نمی آید
۹۸	۶- منحرف کردن اموال از مواضع حقیقی
۱۰۱	فصل سوم- محدودیت مالکیت در تشریح اسلام
۱۰۳	۱- تقسیم عمومی
۱۰۳	الف- تقسیم الهی
۱۰۵	ب- طلب آدمی
۱۰۵	ج- توزیع میان مردمان
	طرح ده مسئله:
	مسئله نخست: حلال بودن قسمت الهی اموال و حرام بودن
۱۰۷	بیش از آن
۱۰۸	مسئله دوم: فلسفه حلال و حرام
۱۰۸	مسئله سوم: حلال در منطق قرآن
۱۰۹	مسئله چهارم: همبستگی حلال بودن با محدود بودن
۱۱۰	مسئله پنجم: معیشت سالم و چگونگی کسب آن
۱۱۰	مسئله ششم: مال طلبی تکاثری در تضاد با حلال بودن
	مسئله هفتم: نفی مال طلبی و گنج سازی، تأکیدی بر
۱۱۱	محدودیت مالکیت
۱۱۱	مسئله هشتم: مال فراوان خیر نیست
۱۱۲	مسئله نهم: مال فراوان رحمت نیست
۱۱۲	مسئله دهم: تکاثر راهی شیطانی
۱۱۳	۲- حدود قوامی اموال
۱۱۳	۱- حد الهی اموال
۱۱۵	۲- منع گذر از حد میانه

۱۱۷	۳- آثار مهم میانه‌روی در معیشت و مصرف
۱۱۹	۴- تنبیهی ژرف
۱۲۱	۵- محدودسازی اموال از راه محدودسازی سود
۱۲۳	فصل چهارم - بنیادهای مهم اقتصاد دینی
۱۲۵	۱- مقدار سود در معاملات شرعی
۱۲۵	۲- حدود و شالوده سامان یابی
۱۲۸	۳- محورهای بنیادین اقتصاد مبتنی بر دین:
۱۲۹	محور اول
۱۲۹	محور دوم
۱۲۹	محور سوم
۱۳۰	محور چهارم
۱۳۱	محور پنجم
۱۳۲	محور ششم
۱۳۳	محور هفتم
۱۳۵	محور هشتم
۱۳۵	محور نهم
۱۳۷	فصل پنجم - مصرف و حدود آن
۱۳۹	۱- اصل اندازه‌داری و میانه‌روی در زندگی
	۲- چند آگاهی:
۱۴۶	آگاهی نخست
۱۴۶	آگاهی دوم
۱۴۷	آگاهی سوم،
۱۴۷	آگاهی چهارم

- ۱۴۸ آگاهی پنجم
- ۱۴۹ آگاهی ششم
- ۱۴۹ ۳- محدودیت مصرف در تشریح اسلامی
- ۱۵۰ ایستارهایی مهم در محدودیت مصرف
- ۱۵۰ الف- محدودیت در هزینه‌گذاری
- ۱۵۰ ب- محدودیت در خوردن و آشامیدن
- ۱۵۲ ج محدودیت در فرش و بستر
- ۱۵۵ د- محدودیت در مسکن:
- ۱۵۷ اول، پشتوانه قرآنی
- ۱۵۸ دوم، برنامه‌ریزی عمرانی شهرها و سرزمین‌های اسلامی
- ۱۵۹ سوم، وسعت خانه برای چه؟ برای چه؟
- ۱۶۳ فصل ششم - کار و فعالیت (مشاغل اقتصادی) در نظرگاهی کلی
- ۱۶۷ ۱- مشاغل اقتصادی در دیدگاه اسلامی
- ۱۶۷ الف- کشاورزی
- ۱۶۹ ب- دامداری
- ۱۶۹ ج- صنعت (تولید صنعتی)
- ۱۷۱ د- تجارت (بازرگانی)
- ۱۷۳ ه- خدمات اجتماعی
- ۱۷۴ ۲- حد قوامی سالم برای تولید
- ۱۷۷ الف- پرهیز از تولید کالاهای تجملی و اشرافی
- ۱۷۷ ب- انحصار تولید در انواع نیازمندی‌های عمومی و اهمیت حیاتی آن
- ۱۷۸ ج- نزدیک‌سازی سطوح تولید

۱۷۹	د- شاخصه‌های تولید اسلامی
۱۸۱	۳- نظارت بر تولید و طبقه حکومت اسلامی
۱۸۱	فرق بنیادین میان تولید در نظام اسلامی و نظام سرمایه‌داری
۱۸۲	یادکرد سه نکته درباره تولید قوامی:
۱۸۲	الف) پذیرش و نظارت
۱۸۳	ب) توازن نظام تولید و واقعیت‌های زندگی انسان
۱۸۴	ج) منفعت عمومی
۱۸۵	فصل هفتم - حد قوامی (سالم) و واردات
۱۸۸	۱- تبیین چارچوب قوامی واردات در منظر امام صادق (ع)
۱۸۹	۲- چهار اصل قوام بخش مشاغل بازرگانی
۱۸۹	آگاهی
۱۹۰	۳- برخی مصادیق حلال و حرام در عصر حاضر
	۴- ایستاره‌های جهت بخش تعالیم اسلام در منع آزادی‌های اقتصادی
۱۹۷	۵- تأثیر آزادی‌های اقتصادی در حیات فردی و اجتماعی
۲۰۰	۶- توزیع قوامی سالم
۲۰۳	۷- حدود قوامی توزیع
۲۰۴	۸- تعریف و حدود اسراف
۲۰۹	۹- خاستگاه نفسانی اسراف
۲۱۳	فهم مجموعی موضوع
۲۱۴	۱۰- اسراف در تولید و واردات
۲۱۷	۱۱- حاکمیت اسلامی و مسرفان
۲۱۹	فصل هشتم - اسلام و فقر
۲۲۲	۱- تعریف فقر

- ۲۲۲ - فقر و نابودی قانون توازن
- ۲۲۳ - فقر عامل ایجاد نقص در انسان
- ۲۲۳ - عوامل فقر
- ۲۲۳ - فقر و انزواهای حاصل از آن
- ۲۲۴ الف- انزوای فکری و فرهنگی
- ۲۲۴ ب- انزوای اجتماعی
- ۲۲۴ ج- انزوای سیاسی و حقوقی
- ۲۲۴ د- انزوای خانوادگی
- ۲۲۵ آثار فقر از منظر روایات
- ۲۲۶ الف- فقر، به مثابه بدبختی
- ۲۲۶ ب- فقر، به مثابه حقیقت شر و بدی
- ۲۲۶ ج- فقر، به مثابه تلخ‌ترین چیزها
- ۲۲۶ د- فقر، عامل فزونی خطا و گناه
- ۲۲۷ هـ- فقر، همپای مرگ و بدتر از آن
- ۲۲۷ و- فقر، همدمی بد و دشمنی جفاکار
- ۲۲۷ ز- فقر، مایه اندوه شب و خواری روز
- ۲۲۸ ح- فقر، ننگ دین و سستی یقین
- ۲۲۸ ط- فقر به ثابۀ کلید بدبختی، نومیدی و سراسیمگی عقل
- ۲۲۹ ی- فقر، شکننده پشت آدمی
- ۲۳۰ آسیب‌شناسی فقر از نگاه دین
- ۲۳۰ الف- خاستگاه اجتماعی فقر
- ۲۳۱ ب- اسلام و طاغوت‌های اقتصادی
- ۲۳۵ ج- خودنمایی از شاخصه‌های طاغوتیان

- د- آثار اجتماعی حاکمیت طاغوت اقتصادی در جوامع:
- ۲۳۶ ۱- اضطراب اجتماعی
- ۲۳۶ ۲- گمراهی اجتماعی
- ۲۳۶ ۳- طاغوت اقتصادی، خاستگاه دیگر طاغوت‌ها
- ۲۳۷ ۴- طاغوت اقتصادی، عامل سقوط جامعه
- ۲۳۹ ه- تضاد فقر و تکاثر با قسط اسلامی
- ۲۴۱ فصل نهم - حاکمیت اسلامی و عدالت
- ۲۵۳ ۱- قوام عقلی
- ۲۵۴ ۲- قوام علمی، فرهنگی و تربیتی
- ۲۵۴ ۳- قوام سیاسی
- ۲۵۸ ۴- حاکمیت اسلامی و مصرف
- ۲۵۸ الف- منع زیاده‌روی در مصرف اموال دولتی
- ۲۵۸ ب- علی و برادر، تشبیهی به زرفای تاریخ
- ۲۶۱ ج- سخن آخر «لیقوم الناس بالقسط»